

IZVEŠTAJ O RELIZOVANIM AKTIVNOSTIMA CENTRA ZA PRAVA DETETA U 2013. GODINI

1. Uvodne napomene

Strateškim planom razvoja Centra za period 2012-2016. godina definisano je pet strateških oblasti delovanja Centra: Politike i zakonodavstva u oblasti prava deteta; Monitoring prava deteta i javno zastupanje; Informisanje istraživanje i obrazovanje u oblasti prava deteta; Saradnja, partnerstvo i umrežavanje na nacionalnom i regionalnom nivou; Održivost, organizacioni razvoj i izgradnja kapaciteta Centra. Na nivou utvrđenih oblasti definisani su strateški ciljevi. Budući da Strateški plan razvoja predstavlja živu materiju koja je planirana da se oblikuje svake godine kroz izradu godišnjih operativnih planova, Akcionim planom za 2013. godinu kao najvažnije strateške oblasti istaknute su:

- Politike i zakonodavstva u oblasti prava deteta, sa ciljevima:
 - unapređenja zakonodavnog okvira u oblasti prava deteta u Srbiji kroz puno usklađivanje sa međunarodnim normama i standardima,
 - unapređenja mehanizama za punu primenu zakonskih rešenja u oblasti prava deteta,
 - kreiranja stimulativnog društvenog i političkog ambijenta za ostvarivanje prava deteta.
- Monitoring prava deteta i javno zastupanje, sa ciljevima:
 - unapređenja sistema nezavisnog monitoringa prava deteta,
 - kontinuiranog praćenja stanja i jačanja uticaja na Evropske institucije.
- Informisanje, istraživanje i obrazovanje u oblasti prava deteta, sa ciljevima:
 - unapređenja sistema informisanja (obima i načina informisanja) šire javnosti, a pre svega dece i odgovornih društvenih aktera,
 - unapređenja naučno-istraživačke komponente rada Centra,
 - povećanja obima, kvaliteta i usmerenosti edukativnih delatnosti Centra.
- Saradnja, partnerstvo i umrežavanje na nacionalnom i regionalnom nivou, sa ciljevima:
 - unapređenja saradnje i partnerstva Centra sa javnim, poslovnim i civilnim sektorom u Republici Srbiji i Regionu razvojem i održavanjem funkcionalnih mehanizama saradnje,
 - unapređenja mehanizama saradnje između nevladinog sektora i drugih aktera zapadnog Balkana koji deluju u oblasti prava deteta kroz razmenu znanja, informacija, iskustava i učešćem u zajedničkim aktivnostima
- Održivost, organizacioni razvoj i izgradnja kapaciteta Centra, sa ciljevima:
 - jačanja mehanizama koji podupiru i osiguravaju finansijsku stabilnost Centra a koji se odnose na razvoj servisa/usluga Centra,
 - jačanja organizacionih kapaciteta Centra,
 - jačanja unutrašnje strukture i efikasnije organizacije rada Centra,
 - jačanja komunikacionih, stručnih i timskih kapaciteta u Centru za prava deteta,
 - povećanja vidljivosti Centra za prava deteta u javnosti i uspostavljanja sistema održavanja pozitivnog imidža.

2. Ljudski resursi

Tokom 2013. godine u Centru je radilo **5** stalno zaposlenih i **6** saradnika kontinuirano angažovano po osnovu ugovora. Osim toga, za potrebe pojedinačnih projekata bilo je angažovano još **22** saradnika po osnovu kraćih (najčešće) ugovora o delu ili ugovora o autorskom radu.

U ovom periodu Centar je sproveo ukupno **12** projekata (na 7 bio je nosilac projekta, dok je na 5 bio uključen kao partnerska organizacija).

Na redovnoj godišnjoj sednici Skupštine Centra za prava deteta za novog člana Upravnog odbora izabrana je Martina Petrović, koju su predložili članovi DX-a, kao članicu prve generacije ove dečje/omladinske grupe. Takođe, Skupština Centra je primila još jednog novog člana.

3. Aktivnosti realizovane tokom 2013. godine

Sumirajući, aktivnosti koje je Centar za prava deteta sproveo u 2013. godini, a koje se tiču jačanja kapaciteta same organizacije navodimo sledeće:

- Održavanje redovnih mesečnih sastanaka tima zaposlenih u Centru, a u slučaju intenzivnijih projektnih aktivnosti i jednom nedeljno. Ovi sastanci rezultirali su kontinuiranim informisanjem zaposlenih, kao i praćenjem ukupnih aktivnosti organizacije;
- Centar za prava deteta je u IV kvartalu 2013. godine izvršio godišnju pretplatu na Paragraf Lex bazu podataka koja sadrži sve propise Republike Srbije i redovno se ažurira;
- Organizovana su 3 sastanka Upravnog odbora Centra, kao i sednica Skupštine Centra;
- Obnovljen je i osavremenjen kancelarijski softver;
- U poslednjem kvartalu 2013. godine zaposleni u Centru za prava deteta su pohađali časove engleskog jezika s ciljem poboljšanja stručne terminologije.
- Upravni odbor Centra za prava deteta usvojio je Komunikacijsku strategiju Centra za prava deteta za period 2014-2016. godina;
- Za članove omladinske grupe DX i zaposlene u Centru za prava deteta organizovani su treninzi koji se tiču primene Komunikacijske strategije Centra za period 2014-2016.
- U decembru 2013. godine odštampan je je promotivni materijal Centra i grupe DX;
- Tokom 2013. godine Centar za prava deteta je za organizacije članice Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji organizovao trening za jačanje kapaciteta Koalicije u procesu periodičnog izveštavanja Komitetu za prava deteta, kao i 3 sastanka,
- Predstavnici omladinske grupe DX su kroz 4 radionice predstavili svojim vršnjacima Izveštaj o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih, kao i preporuke Saveta za ljudska prava Ujedinjenih nacija u vezi sa drugim ciklusom Univerzalnog periodičnog pregleda ljudskih prava u Srbiji sa aspekta prava deteta.
- U 2013. godini uspostavljena je saradnja omladinskih grupa Klub za zdrave promene i Dečji informativno kulturni servis, koja se odvijala kroz zajedničke aktivnosti.

- Izrađen je Akcioni plan Centra za prava deteta za 2014. godinu.
- Bilten Centra za prava deteta na srpskom jeziku distribuirao se kvartalno, a na engleskom godišnje.
- Tokom cele godine Centar je objavljivao svoje izveštaje i ostale važne izvore informacija na mrežama Eurochild, MODS, zadecu.org, CRNPS;

4. Projekti koje je Centar za prava deteta realizovao u 2013. godini

1. „Prevenција i zaštita dece od nasilja u sportu“

Vreme realizacije: april 2013 – april 2014. godine

Projekat realizuje Centar za prava deteta, a finansira ga Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji kroz Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR)

Reč je o projektu koji je usmeren na osnaživanje sportskih udruženja za ostvarivanje i promociju ljudskih prava kroz uspostavljanje mehanizma za prevenciju i zaštitu dece i mladih od nasilja u sportu. Težište projekta je na pripremi **Modela protokola za prevenciju i zaštitu dece i mladih od nasilja u sportu**, kroz koji će biti formulisane celovite mere i mehanizmi za prevenciju i zaštitu mladih sportista od nasilnih oblika ponašanja koji se javljaju u ovom okruženju.

Ostvareni rezultati:

- **formirana radna grupa** za izradu Modela protokola za prevenciju i zaštitu dece i mladih od nasilja u sportu od **9 članova** koju čine predstavnici relevantnih ministarstava, profesionalci iz oblasti sporta, prevencije i zaštite dece i mladih od nasilja, predstavnik Sportskog saveza Srbije i predstavnici Centra za prava deteta. Tokom 2013. godine održana su **4** sastanka Radne grupe;
- **realizovano je 5 fokus grupa** s ciljem da se postojeći statistički podaci o pojavi nasilja među i nad decom u sportu obogate ličnim uvidima, neposrednim iskustvom i kvalitativno razmotri zatečena situacija, kao i mogućnosti u razvoju sistema zaštite dece/mladih sportista koji učestvuju u organizovanim sportskim aktivnostima. Fokus grupe organizovane su sa sledećim relevantnim akterima: domaće i međunarodne organizacije koje se u celini ili delom bave prevencijom i zaštitom dece i mladih od nasilja, sportski savezi i treneri koji neposredno rade sa decom i mladima, mladi sportisti i sportistkinje, roditelji mladih sportista i sportski novinari;
- na osnovu pripremljenog detaljnog plana implementira se kampanja podizanja svesti o problemu pod nazivom **„Poentiraj u sportskom duhu“**.

U periodu do 17. aprila 2014. godine planirano je da se organizuje još jedan sastanak Radne grupe, finalizuje i odštampa Model protokola i pripremi i realizuje završna konferencija o unpređenju sistema zaštite dece i mladih od nasilja u sportu.

2. „Situaciono testiranje diskriminacije”

Vreme realizacije: januar - jun 2013. godine

Projekat je realizovan u partnerstvu i uz finansijsku podršku Poverenika za zaštitu ravnopravnosti

Projekat je realizovan kroz sprovođenje situacionog testiranja kao jednog od načina suzbijanja diskriminacije koji podrazumeva direktnu proveru da li u određenim društvenim situacijama dolazi do diskriminacije ili ne. U okviru ovog projekta sprovedena su **3 situaciona testiranja diskriminacije dece** s ciljem da se utvrdi postojanje diskriminacije u određenim situacijama kada se sumnja da ona postoji, ali kada se to ne može lako dokazati.

Ostvareni rezultati:

- *Prvo situaciono testiranje – mogućnost samostalnog podnošenja pritužbi Zaštitniku građana.* Ovim testiranjem utvrđeno je da u procesu samostalnog podnošenja pritužbi Zaštitniku građana dete nije bilo diskriminisano po osnovu starosne dobi, odnosno da ne postoji različito postupanje prema deci u odnosu na punoletna lica.
- *Drugo situaciono testiranje – poslovna sposobnost deteta i samostalno upravljanje zaradom.* Ovim testiranjem utvrđeno je diskriminatorsko postupanje nekolicine banaka koje onemogućavaju deci koja su napunila 16 godina i ostvarila radni odnos da samostalno raspolazu sopstvenom zaradom do punoletstva.
- *Treće situaciono testiranje – diskriminacija po osnovu invaliditeta.* Ovim testiranjem utvrđeno je da ne postoji različit tretman prema deci sa oštećenim sluhom na javnim mestima u odnosu na decu koja nemaju oštećenje sluha.

3. „Institucionalna podrška razvoju kapaciteta Centra za prava deteta“

Vreme realizacije: 2013 – 2015. godina

Projekat je realizovan u partnerstvu i uz finansijsku podršku Swedish International Development Cooperation Agency preko Save the Children International

Reč je o nastavku istoimenih projekata implementiranih tokom 2011. i 2012. godine, podržanih od Save the Children Sweden. Projekat treba da doprinese razvoju Centra za prava deteta kao vodeće organizacije za praćenje prava deteta u Srbiji i na zapadnom Balkanu.

Tokom 2013. godine projekat je bio usmeren ka izgradnji organizacije kroz poboljšanje i širenje saradnje i umrežavanje sa drugim organizacijama na nacionalnom i evropskom nivou, poboljšanju mehanizama za punu primenu zakonodavnih rešenja u oblasti prava deteta, razvoju relevantnih tematskih izvora i materijala kako za Centar za prava deteta tako i za ostale organizacije u Srbiji, povećanju participacije dece u procesu praćenja i izveštavanja o primeni Konvencije o pravima deteta i Univerzalnog periodičnog pregleda, unapređenju sistema informisanja šire javnosti, posebno dece i relevantnih društvenih činilaca o aktivnostima koje Centar sprovodi, kao i jačanju unutrašnje strukture i dostizanja efikasnije organizacije delovanja Centra za prava deteta.

Ostvareni rezultati:

- s ciljem lobiranja i zastupanja u vezi sa priznavanjem i poboljšanjem pravosuđa po meri deteta u zakonodavstvu i praksi u Srbiji, pripremljen je i odštampan Policy paper **“Pravosuđe po meri deteta u Republici Srbiji”**. Dokument je distribuiran relevantnim akterima u Srbiji i relevantnim odeljenjima u Evropskoj komisiji u

Beogradu i Briselu, kao i na različitim stručnim skupovima. S tim u vezi održana su **3** sastanka sa relevantnim predstavnicima Evropske komisije, dokument je predstavljen na **4** stručna skupa čiji fokus je bio na unapređenju sistema maloletničkog pravosuđa u Republici Srbiji, dok je distribuiran i ostalim relevantnim akterima i profesionalcima u Srbiji koji se bave predmetnom temom;

- s ciljem uspostavljanja i unapređenja saradnje sa organizacijama civilnog društva u Srbiji i regionu organizovano je više različitih događaja (održan trening za jačanje kapaciteta Koalicije za monitoring prava deteta za proces periodičnog izveštavanja pred Komitetom za prava deteta, održana **3** sastanka Koalicije za monitoring prava deteta, održana regionalna konferencija s ciljem prezentovanja i razmatranja Opštih mera primene Konvencije o pravima deteta u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori),
- predstavnici Centra učestvovali su na ukupno **55** stručnih skupova (51 u zemlji i 4 inostranstvu);
- u vezi sa temom prava deteta prikupljeno je klasifikovano i stavljeno u upotrebu **35** materijala;
- publikovano je i distribuirano ukupno **6** naslova;
- baza relevantnih zakona postavljena na internet prezentaciji Centra, dopunjena je sa **4** nova zakonska teksta;
- predstavnici omladinske grupe DX predstavili su svojim vršnjacima Izveštaj o pravima deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih i Preporuke Saveta za ljudska prava UN povodom drugog procesa Univerzalnog periodičnog pregleda stanja ljudskih prava u Republici Srbiji sa aspekta prava deteta na ukupno **4** radionice;
- uspostavljena je zajednička saradnja Kluba za zdrave promene i DX kroz realizaciju zajedničkih aktivnosti (organizacija tematskih sastanaka i radionica, zajedničko razmatranje rezultata Izveštaja o pravima deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih, organizovanje zajedničkih izleta i organizovanih poseta kulturnim događajima u gradu, i dr.);
- razvijena i od strane Upravnog odbora usvojena Komunikacijska strategija Centra za prava deteta za period 2014-2016;
- izrađena Situaciona analiza stanja prava deteta u četiri opštine na severu Kosova (Leposavić, Zvečan, Severna Mitrovica, Zubin Potok)¹.

4. „Mesto za mene”

Vreme realizacije: jul - decembar 2013. godine

Projekat je realizovan u saradnji sa Republičkim zavodom za socijalnu zaštitu i uz finansijsku podršku Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike

Težište projekta bilo je na sprovođenju istraživanja stanja i položaja dece sa problemima u funkcionisanju na hraniteljskom smeštaju, a u cilju unapređenja sistema i što potpunije ostvarenosti i zaštite prava deteta. Rezultati dobijeni istraživanjem bili su osnov za formulisane preporuke za povećanje kompetencija profesionalaca koji se bave poslovima hraniteljstva i samih hranitelja, kreiranje novih i poboljšanje postojećih usluga

¹ Situaciona analiza stanja prava deteta u četiri opštine na severu Kosova izrađena je za potrebe kancelarije Save the Children International, kancelarija u Prištini.

hraniteljskim porodicama, kao i za mogućnost češće primene mere pojačanog nadzora u drugoj porodici.

Ostvareni rezultati:

- u periodu od jula do decembra sprovedeno je istraživanje u svim Centrima za porodični smeštaj i usvojenje u Srbiji – Beograd, Miloševac, Niš, Kragujevac, Čuprija. Istraživanje je obuhvatilo ispitivanje **322 hraniteljske porodice i 96 dece na hraniteljstvu**;
- rezultati istraživanja i formulisane preporuke publikovane su u monografiji „**Mesto za mene – deca na hraniteljstvu**”;
- 27. decembra održana je završna konferencija na kojoj je široj javnosti predstavljena monografija i najvažniji rezultati i preporuke istraživanja.

5. Operacionalizacija opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja: „Jačanje uloge centara za socijalni rad i intersektorske saradnje u Beogradu, Nišu, Novom Sadu i Kragujevcu“

Vreme realizacije: jul 2012 - oktobar 2013. godine

Projekat je realizovan u partnerstvu i uz finansijsku podršku kancelarije UNICEF-a u Beogradu

Projekat je bio usmeren ka unapređenju zaštite dece od nasilja kroz jačanje kapaciteta profesionalaca iz sistema socijalne zaštite, unapređenje efektivnosti intersektorske saradnje za sprovođenje Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja i jačanje mehanizama za njegovu punu implementaciju u praksi u Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu i Beogradu. Pored koordinacije projektom, predstavnici Centra za prava deteta učestvovali su i u radu intersektorskog tima Beograd kao njegovi članovi.

Ostvareni rezultati:

- **12** profesionalaca iz sistema socijalne zaštite prošlo je trening za trenere za primenu Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja;
- održano je ukupno **6** treninga (3 u Beogradu i po jedan u Kragujevcu, Nišu i Novom Sadu) i obučeno **114** profesionalaca iz centara za socijalni rada za primenu Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja;
- na nivou 4 grada formirani su intersektorski timovi za unapređenje primene Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja;
- u 3 grada – Beogradu, Novom Sadu i Nišu razvijeni su mehanizmi za unapređenje intersektorse saradnje, dok je u Kragujevcu unapređen postojeći mehanizam;
- u periodu od jula do septembra 2013. godine intersektorski timovi iz Beograda, Niša, Novog Sada i Kragujevca izradili su Sporazume o intersektorskoj saradnji u primeni Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja;
- intersektorski timovi su realizovali niz različitih aktivnosti u gradovima sa ciljem promocije i unapređenja intersektorske saradnje za primenu Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja.

6. „Ka pravosuđu po meri deteta“

Vreme realizacije: jul 2013 – maj 2014. godine

Projekat se realizuje u partnerstvu i uz finansijsku podršku kancelarije UNICEF-a u Beogradu. Partneri na projektu su i Pravosudna akademija i Republički zavod za socijalnu zaštitu

Projekat treba da doprinese razvoju pravosuđa po meri deteta kao važnom koraku ka ostvarivanju, unapređenju i zaštiti prava deteta u Republici Srbiji. Težište projekta je na sprovođenju istraživanja čiji je cilj formulisanje preporuka za unapređenje sudske prakse sa namerom da se obezbedi donošenje odluka u najboljem interesu deteta i uz puno poštovanje prava deteta na participaciju u građanskim i krivičnim sudskim postupcima.

Projektom su predviđeni sledeći metodi prikupljanja podataka: „Desk-review“ - opšti osvrt na sve relevantne zakone i podzakonska akta u cilju mapiranja uloge i nadležnosti centra za socijalni rad u građanskim i krivičnim sudskim postupcima; Polu-strukturisani intervju sa reprezentativnim uzorkom sudija koji omogućava statističku obradu i analizu (upitnik kao instrument istraživanja); Pet fokus grupa sa odabranim predstavnicima sistema socijalne zaštite (minimum 40 učesnika); Analiza odabranog broja (minimum 30 ukupno – 10 krivičnih i 20 građanskih) krivičnih i porodičnopravnih slučajeva Vrhovnog suda, Apelacionog suda i Prvog osnovnog suda u Beogradu u kojima se dete može naći kao tužilac, žrtva (oštećeni) ili učinilac krivičnog dela.

Ostvareni rezultati:

- u periodu do kraja decembra 2013. godine izrađen je opšti osvrt na sve relevantne zakone i podzakonska akta u cilju mapiranja uloge i nadležnosti centra za socijalni rad u građanskim i krivičnim sudskim postupcima, dok su u procesu finalizacije upitnici koji će biti prosleđeni sudijama, sudskim upravama i predstavnicima centara za socijalni rad.

7. „Izrada drugog alternativnog (suplementarnog) periodičnog izveštaja o pravima deteta u Srbiji za Komitet za prava deteta – Watching Child Rights“

Vreme realizacije: oktobar 2013 – januar 2014. godine

Projekat se realizuje u partnerstvu i uz finansijsku podršku Pestaloci dečje fondacije

Projekat ima za cilj pripremu drugog alternativnog (suplementarnog) periodičnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta u Republici Srbiji, podnošenje i prezentovanje izveštaja pred Komitetom za prava deteta. Projektne aktivnosti obuhvataju osnaživanje Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji za proces izveštavanja i organizaciju sastanaka Koalicije s ciljem pripreme izveštaja. Jedna od planiranih projektnih aktivnosti je i uključivanje tri grupe dece i mladih iz Beograda, Užica i Niša, koje su bile uključene u pripremu Izveštaja o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih u obeležavanje godišnjice usvajanja Konvencije o pravima deteta.

Ostvareni rezultati:

- u period od oktobra do decembra organizovana su i održana **3** sastanka Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji. Sastanci su organizovani kroz rad u dve podgrupe (grupa za pripremu izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta i grupa za pripremu izveštaja o sprovođenju Fakultativnog protokola o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji);
- u nedelji kada se obeležava godišnjica usvajanja Konvencije o pravima deteta, 3 grupe dece i mladih iz Užica, Beograda i Niša organizovale su ukupno **3** debate sa učeničkim parlamentima u osnovnim školama. Teme debata bile su bazirane na rezultatima "Izveštaja o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih". U realizaciju ovih aktivnosti bio je uključen **61** učenik/ca (35 učenika, 26 učenica), dok je **15** zaposlenih u obrazovanju bilo uključeno u organizaciju i realizaciju debate.

Nastavak aktivnosti planiran je u 2014. godini.

4.a Partnerstva na drugim projektima

1. "Sa reči na dela" - podrška u donošenju i primeni Nacionalnog plana akcije za podršku deci sa smetnjama u razvoju

Vreme realizacije: mart 2012 – februar 2013

Centar za prava deteta bio je lokalna partnerska organizacija na projektu koga realizuje organizacija LUMOS, a finansira Fond za socijalne inovacije Evropska komisije

Cilj projekta je bio da se u tri evropske zemlje – Bugarska, Republika Češka i Srbija podrži imlementacija Evropske deklaracije o zdravlju dece i mladih sa smetnjama u intelektualnom razvoju i njihovih porodica – Bolje zdravlje, bolji život“, donete od strane Svetske zdravstvene organizacije, kroz pripremu Nacionalnih akcionih planova za implementaciju. Takođe, projekat je bio usmeren i na prikupljanje iskustava u ove tri zemlje kako bi se drugim zemljemama dale preporuke za implementaciju.

Ostvareni rezultati:

- tokom 2012. godine formirana je radna grupa od strane Ministarstva zdravlja Srbije koju čine predstavnici relevantnih ministarstava, SIPRO-a, nevladinih organizacija, roditelja i dece i mladih sa smetnjama u intelektualnom razvoju – takozvanih samozastupnika;
- tokom 2013. godine Radna grupa pripremila je Nacrt Nacionalnog akcionih plan koji predviđa konkretne aktivnosti za sprovođenje 10 principa unapređenja zdravlja i zaštite dece i mladih sa intelektualnim poteškoćama;
- tokom 2012. godine u okviru projekta organizovana je posebna grupa dece i mladih „Klub za zdrave promene“, koja je inkluzivnog karaktera i koja uključuje decu sa smetnjama u razvoju. Nakon što je grupa prošla kroz fazu osnaživanja za učešće u diskusijama, i sama je vodila razgovore o Evropskoj deklaraciji o zdravlju dece i mladih sa smetnjama u intelektualnom razvoju i

njihovih porodica – Bolje zdravlje, bolji život“, dajući svoje predloge kako treba sprovesti neke od principa. Predstavnici kluba *učestvovali su i radnoj grupi za pripremu Nacionalnog akcionog plana*, kao i održanog javnog događaja na kome su ova deca oslikavala kocke koja prikazuju njihova razmišljanja i poruke o svetu u kome su svi ravnopravni. Klub je nastavio sa radom i u 2013. godinu, a podržan je od Swedish International Development Cooperation Agency preko Save the Children International;

- od strane LUMOSA izdata je publikacija „Naše reči. Naša dela. Stvaranje boljeg života za mlade ljude sa intelektualnim smetanjama u razvoju“ u čijoj pripremi su učestvovala i deca iz Srbije (Klub za zdrave promene).

2. „Izrada materijala o pravima i obavezama dece koja se nalaze u institucijama (Zavodi za vaspitanje i obrazovanje, Vaspitno popravni dom i Maloletnički zatvor)“

Vreme realizacije: septembar – novembar 2013. godine

Projekat je realizovala Pravosudna akademija uz finansijsku podršku International Management Group i u saradnji sa Centrom za prava deteta

Tokom septembra 2013. godine, u sklopu projekta Pravosudne akademije, Centar za prava deteta je realizovao 5 radionica s ciljem pripreme materijala prilagođenog maloletnim licima o pravima i obavezama koje oni imaju u institucijama za izvršenje zavodskih vaspitnih mera i kazne maloletničkog zatvora. Radionicama su prisustvovali maloletni učinioci krivičnih dela kojima je izrečena zavodska vaspitna mera upućivanje u vaspitnu ustanovu, upućivanja u vaspitno-popravni dom i kazna maloletničkog zatvora. Ciljevi radionica bili su da se utvrdi koliko i kako maloletni učinioci krivičnih dela razumeju svoja prava i obaveze u institucijama, kakva dodatna pojašnjenja su im potrebna kako bi razumeli koja prava i obaveze imaju i ispita u kojoj formi i na koji način bi voleli da se informišu o svojim pravima i obavezama.

Na osnovu održanih radionica pripremljeni su prilagođeni materijali, koji su usvojeni od strane Saveta za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima.

3. “Osnaživanje Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji za pripremu drugog i trećeg periodičnog alternativnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta i Fakultativnih protokola uz Konvenciju,,

Vreme realizacije: 15. avgust – 15. oktobar 2013. godine

Centar za prava deteta organizovao je i realizovao trening u saradnji i uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) Misija u Srbiji

Polazeći od toga da Republika Srbija trenutno radi na pripremi drugog i trećeg periodičnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta i Fakultativnih protokola, planirano je da Koalicija za monitoring prava deteta u Srbiji započne rad na pripremi Periodičnog alternativnog izveštaja. Kako se organizacije okupljene oko Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji, susreću po prvi put sa procesom periodičnog izveštavanja pred Komitetom, bilo je neophodno upoznati ih sa ovim procesom, ojačati njihove kapacitete i osnažiti ih za

dalji rad na ovom polju. Radi toga Centar za prava deteta je uz podršku i u saradnji sa Organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju, Misija u Srbiji razvio paket obuke i 15. i 16. oktobra 2013. godine sproveo obuku sa organizacijama civilnog društva okupljenih oko Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji.

S ciljem podizanja kapaciteta organizacija civilnog društva za proces monitoringa i izveštavanja pred Komitetom za prava deteta pripremljeni su materijali koji su tokom obuke predstavljeni učesnicima i koji će biti polazna osnova za dalji rad. Razvijeni su sledeći materijali: Prikaz Univerzalnog periodičnog pregleda i analiza preporuka datih Republici Srbiji u okviru drugog ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda s aspekta prava deteta; Pripremni materijal koji je obuhvatio (postupak izveštavanja pred Komitetom za prava deteta; Prilagođene smernice za periodično izveštavanje države pred Komitetom za prava deteta; Matricu za pripremu periodičnog alternativnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta i Fakultativnih protokola).

4. „Konsultativni sastanak u vezi sa neophodnošću izrade novog strateškog okvira za ostvarivanje prava deteta u Republici Srbiji”

Vreme realizacije: decembar 2013. godine

Centar za prava deteta organizovao je i realizovao konsultativni sastanak u saradnji i uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) Misija u Srbiji

Centar za prava deteta pokrenuo je inicijativu o neophodnosti izrade novog strateškog okvira za ostvarivanje prava deteta imajući u vidu da postojeći Nacionalni plan akcije za decu ističe 2015. godine te je neophodno pristupiti izradi novog strateškog okvira koji će biti u skladu sa preporukama Komiteta za prava deteta, odnosno koji će na sveobuhvatan i jasan način definisati politiku Republike Srbije prema deci. S ciljem razmatranja koraka neophodnih za pripremu budućeg strateškog dokumenta Centar za prava deteta organizovao je zajednički konsultativni sastanak sa predstavnicima relevantnih ministarstava, institucija, stručnjacima i organizacijama relevantnim za oblast prava deteta. Na sastanku su razmatrana pitanja vezana za formu budućeg strateškog dokumenta, nosioca izrade dokumenta, metodologije rada po kojoj bi se dokument pripremao, zainteresovanosi relevantnih aktera da uzmu učešće u pripremi dokumenta i uključivanja dece i roditelja/staratelja u proces pripreme dokumenta.

5. „Obrazovanje za prava deteta”

Vreme realizacije: maj – novembar 2013. godine

Reč je o projektu koji realizuje Užički centar za prava deteta uz podršku Pestaloci dečje fondacije. Projekat je nastao kao odgovor na potrebu da se obezbedi efikasno i sistemsko obrazovanje o pravima deteta profesionalaca koji rade sa decom, odnosno zaposlenih u obrazovanju. Tokom 2013. godine Centar za prava deteta bio je uključen u realizaciju projekta kroz pripremu dva priručnika: **Prava deteta u obrazovanju – Priručnik za obuku zaposlenih u obrazovanju i Priručnik za nastavnike za rad sa decom viših razreda osnovne škole - Prava deteta u obrazovnom sistemu.**

U 2014. godini planirana je obuka partnerskih organizacija na projektu i zaposlenih u obrazovanju.

5. Izdavačke aktivnosti

Tokom 2013. godine Centar za prava deteta publikovao je 6 naslova.²

1. Policy paper **“Pravosuđe po meri deteta u Republici Srbiji”** (priredila: Milena Banić). Dokument je publikovan s ciljem lobiranja i zastupanja u vezi sa priznavanjem i poboljšanjem pravosuđa po meri deteta u zakonodavstvu i praksi u Srbiji.
2. **“Izveštaj o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih”** (Priredili: Milena Golić Ružić, Aleksandar Gubaš). Izveštaj su pripremile tri grupe dece i mladih iz Beograda, Užica i Niša (Dečji informativno kulturni srevis DX, Omladinski klub pri Užičkom centru za prava deteta, Aktivisti programa Društva za razvoj dece i mladih – Otvoreni klub). Izveštaj je nastao u okviru projekta “Živeti prava deteta”, koga je Centar za prava deteta realizovao u saradnji sa Save the Children.
3. **„Izveštaj o ostvarivanju Opštih mera primene Konvencije o pravima deteta u Republici Srbiji“** (Autori: Marija Petrović, Milena Banić, Milena Golić Ružić, Jasmina Ivanović, Gorica Čolić). Izveštaj predstavlja rezultat procesa koji je realizovan s ciljem ispitivanja i analize na koji način se ove mere sprovode u Republici Srbiji. Proces izrade izveštaja odvijao se u periodu od jula do decembra 2012. godine, a u skladu sa metodologijom koju je razvila organizacija Save the Children i koja je korišćena za izradu sličnih izveštaja u 5 država članica Evropske unije (Italija, Rumunija, Litvanija, Velika Britanija, Švedska).
4. Juna meseca preveden je na engleski jezik i odštampan tekst publikacije u elektronskom formatu **“Živeti prava deteta - Aktivnosti dece i mladih u ostvarivanju prava deteta”** (Priredile: Dragana Ćuk Milankov, Milena Golić Ružić) koji prikazuje realizovane aktivnosti dece i mladih u okviru projekta “Živeti prava deteta” koga je Centar realizovao u period od 2010. do 2012. godine u saradnji sa Save the Children. Štampanje publikacije je podržala SIDA – Švedska agencija za međunarodni razvoj preko Save the Children International.
5. U okviru projekta “Prevenција i zaštita dece od nasilja u sportu” publikovana je informativna brošura **“Poentiraj u sportskom duhu”**. Priprema i štampa brošure finansirana je od strane Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji kroz Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR).
6. Monografija **„Mesto za mene – deca na hraniteljstvu u Srbiji”** (Autori: Aleksandar Jugović, Ljubomir Pejaković, Ivana Stevanović; Priredila: Slađana

² Centar za prava deteta je u saradnji sa Užičkim centrom za prava deteta pripremio dva priručnika: Prava deteta u obrazovanju – Priručnik za obuku zaposlenih u obrazovanju (Autori: Jelena Žunić Cicvarić, Milena Golić Ružić, Aleksandra Jovanović, Đukić) i Priručnik za nastavnike za rad sa decom viših razreda osnovne škole - Prava deteta u obrazovnom sistemu (Priredivači: Milena Golić Ružić, Jelena Žunić Cicvarić, Marija Petrović). Priručnici su pripremljeni u elektronskoj formi, a njihova štampa planirana je u 2014. godini. Izdavač priručnika biće Užički Centar za prava deteta uz finansijsku podršku Pestaloci fondacije.

Radulović). U okviru monografije su predstavljene rezultati istraživanja stanja i položaja dece sa problemima u funkcionisanju na hraniteljskom smeštaju i preporuka za povećanje kompetencija profesionalaca koji se bave poslovima hraniteljstva i samih hranitelja, kreiranje novih i poboljšanje postojećih usluga hraniteljskim porodicama, kao i za mogućnost češće primene mere pojačanog nadzora u drugoj porodici. Priprema i štampa monografije finansirana je uz podršku Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike.

6. Druge aktivnosti

6.1. Članstva u radnim grupama/telima/upravljačkim strukturama državnih ustanova i institucija

- Predstavnik Centra (Ivana Stevanović) je član Upravnog odbora Centra za zaštitu odojčadi, dece i omladine.
- Predstavnik Centra (Marija Petrović) je član Upravnog odbora Zavoda za vaspitanje dece i omladine.
- Predstavnik Centra (Ivana Stevanović) je član Saveta za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima.
- Predstavnik Centra (Ivana Stevanović) je član Saveta za prava deteta.
- Predstavnik Centra (Ivana Stevanović) je član Radne grupe za izradu Akcionog plana za sprovođenje Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije.³
- Predstavnici Centra (Aleksandar Gubaš, Milena Golić Ružić) su članovi tematske grupe „Obrazovanje i participacija dece“ Mreže organizacija za decu MODS.

6.2. Konferencije koje je Centar za prava deteta organizovao samostalno i u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama

Tokom 2013. godine Centar za prava deteta organizovao je samostalno i u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama 5 konferencija.

1. Zajedno sa Savetom za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenja krivičnih sankcija prema maloletnicima, Ministarstvom pravde, Pravosudnom akademijom, Republičkim zavodom za socijalnu zaštitu, organizacijom International Management Group i kancelarijom UNICEF-a u Beogradu Centar je organizovao konferenciju „**Dani maloletničkog pravosuđa**“, koja je održana u periodu od 12. do 14. juna 2013. godine u Nišu. Cilj konferencije je bio razmena iskustva između stručnjaka iz različitih sistema koji su uključeni u sistem maloletničkog pravosuđa, unapređenje kapaciteta i definisanje preporuka za dalje unapređenje sistema maloletničkog pravosuđa u Srbiji. Na konferenciji su učestvovali istaknuti stručnjaci u oblasti maloletničkog

³ Tokom 2013. godine predstavnici Centra su aktivno bili uključeni u izradu Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije. Tako su Marija Petrović i Milena Golić Ružić učestvovali u izradi Strategije u delu koji se odnosi na decu, dok je Ivana Stevanović član Radne grupe za pripremu Akcionog plana za sprovođenje Strategije.

pravosuđa, a razmatrane su sledeće tematske oblasti: stanje maloletničkog kriminaliteta, krivični postupak prema maloletnicima u praksi, alternativne mere u maloletničkom pravosuđu Republike Srbije i izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima.

2. Kancelarija UNICEF-a u Srbiji, Republički zavod za socijalnu zaštitu i Centar za prava deteta organizovali su 7. i 8. novembra 2013. godine konferenciju na kojoj su predstavljene sprovedene aktivnosti i postignuti rezultati projekta „**Zaštita dece od nasilja u Jugoistočnoj Evropi**“. Jedan od ciljeva konferencije bio je usmeren i ka sagledavanju stanja u odgovoru sistema socijalne zaštite, obrazovanja, zdravstva i intersektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja.
3. Kancelarija za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Centrom za prava deteta i Savetom za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenja krivičnih sankcija prema maloletnicima organizovala je 8. novembra 2013. godine konferenciju pod nazivom „**Kako sprečiti nasilje među decom**“. Konferencija je imala za cilj da ohrabri relevantne institucije u naporima da se prekine ciklus nasilja nad decom i stvori svest o zajedničkoj, društvenoj odgovornosti čime će se obezbediti uslovi za stabilno odrastanje dece. Tokom konferencije razmenjena su profesionalna iskustva različitih sektora sa fokusom na decu i mlade i napravljeni su zajednički planovi za dalji rad na pitanju prevencije nasilja nad decom.
4. Centar za prava deteta je kao koordinator Balkanske mreže za praćenje prava deteta 23. decembra 2013. godine u Beogradu organizovao **Regionalnu konferenciju s ciljem prezentovanja i razmatranja Opštih mera primene Konvencije o pravima deteta u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji**. Takođe, jedan od ciljeva konferencije bio je i razmena informacija, dobrih praksi i razvijenih materijala organizacija koje se bave pravima deteta u regionu.
5. Centar za prava deteta organizovao je 27. decembra 2013. godine u Beogradu konferenciju na kojoj je široj javnosti predstavljena monografija „**Mesto za mene – deca na hraniteljstvu u Srbiji**“.

6.3. Učešće predstavnika Centra za prava deteta na javnim skupovima⁴

Tokom 2013. godine predstavnici Centra učestvovali su na **55** javnih i stručnih skupova (51 u Srbiji, 4 u inostranstvu).

6.4. Prisustvo Centra za prava deteta u medijima⁵

Predstavnici Centra za prava deteta su se tokom godine kontinuirano obraćali široj javnosti kroz različite forme prisustva u medijima. U zavisnosti od konkretne teme ili problema, Centar se obraćao putem saopštenja za javnost, intervjuua za štampu, priložima i gostovanjima na televiziji i radiju. Tokom 2013. godine emitovano je i objavljeno ukupno **29** sadržaja u kojima su učestvovali predstavnici Centra.

⁴ U Prilogu 1 navedeni su javni i stručni skupovi na kojima su predstavnici Centra učestvovali

⁵ U Prilogu 2 naveden je spisak medijskih nastupa

6.5. Učešće Centra za prava deteta u kampanjama

Na inicijativu predsednika Odbora za prava deteta i predsednika Narodne skupštine Nebojše Stefanovića, 15. juna 2013. godine obeležen je početak kampanje "**Prioritet za decu i trudnice**". Inicijativa treba da podstakne i podseti da se suočavamo sa padom nataliteta i da je potrebno više pažnje posvetiti deci i porodici i ukazati na značaj materinstva i porodice u našem društvu. Istovremeno, potrebno je probuditi moralnu svest i ukazati da trudnice, majke, staratelji, moraju biti uvažavani, poštovani i privilegovani, kao i da u svakom trenutku i na svakom mestu moraju imati prioritet. Inicijativu "Prioritet za decu i trudnice", podržali su Odbor za prava deteta Narodne skupštine, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Zaštitnik građana, Unicef, **Centar za prava deteta**, MODS, Udruženja roditelja, Prijatelji dece Srbije, Telekom, Pošte Srbije, JAT Ervejs, Aerodrom Beograd, GSP, EPS, MUP Srbije, Direkcija za javni prevoz, RFZO, Železnice Srbije i mnogi drugi.

6.6. Komunikacija Centra sa stručnom javnošću

Centar je održao kontinuitet komunikacije sa stručnom javnosti, koji se odvijao na različite načine (seminari, radionice, predavanja, konferencije, okrugli stolovi, javna slušanja i dr.). Centar je nastavio sa pripremom i distribucijom elektronskog informativnog biltena. U 2013. godini pripremljena su 4 biltena na srpskom jeziku i kvartalano su distribuirana svim članovima Skupštine, partnerskim organizacijama i mrežama čiji je Centar osnivač ili član, dok je na engleskom jeziku kompiliran i distribuiran na godišnjem nivou. Internet prezentacija Centra na srpskom i engleskom jeziku kontinuirano se ažurira.

6.7. Podneti predlozi projekata

Tokom 2013. godine Centar za prava deteta je podneo **11** predloga projekata: Save the Children International (institucionalna podrška radu organizacije), OEBS (Jačanje Koalicije za monitoring prava deteta u Republici Srbiji za učešće u procesu pripreme Drugog i Tećeg alternativnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta), Ministarstvo omladine i sporta Republike Srbije (Usvajanje nenasilnih obrazaca ponašanja i promocija tolerancije, jednakosti i nediskriminacije kod dece i mladih u sportskom okruženju), SDC – Švajcarska kancelarija za saradnju u Srbiji (Moj vrtić i ja – Rastimo ravnopravno), Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike Republike Srbije (Klub za zdrave promene – nastavak pružanja usluga klupskih aktivnosti za decu sa smetnjama smeštenu u ustanove za decu bez roditeljskog staranja), Fond za otvoreno društvo (Izgradnja kapaciteta za primenu međunarodnih ugovora u oblasti prava deteta, posebno Konvencije o pravima deteta), Pestaloci dečja fondacija (Izrada drugog alternativnog (suplementarnog) periodičnog izveštaja o pravima deteta u Srbiji za Komitet za prava deteta – Watching Child Rights), UNICEF (Ka pravosuđu po meri deteta), Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji, Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR), (Jačanje prevencije procedura za zaštitu dece i mladih od nasilja u sportu), Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji, Program Civil Society Facility (Strong Civil Society Organisations for Growing Citizens), Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji, Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava

(EIDHR), (Osnaživanje dece/mladih sa smetanjama u razvoju da unaprede odgovor na zlostavljanje i zanemarivanje dece).

7. Završne napomene

U 2013. godini realizaciju projekata i drugih aktivnosti Centra za prava deteta podržali su:

- **UNICEF, kancelarija u Beogradu**
- **Misija OEBS-a u Srbiji**
- **Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji kroz Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR)**
- **LUMOS fondacija**
- **Pestaloci dečja fondacija**
- **Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike**
- **Swedish International Development Cooperation Agency preko Save the Children International**
- **Poverenik za zaštitu ravnopravnosti**

U skladu sa zakonom Centar je podneo Završni račun za 2013. godinu Agenciji za privredne registre. Takođe su, u skladu sa zakonom, podnete i pojedinačne poreske prijave za lica angažovana u 2013. godini.

8. Prilozi

Prilog 1 – Učešće predstavnika Centra na javnim skupovima

Januar 2013. godine

- Međunarodna radionica planiranja u okviru projekta “Sa reči na dela”, 24-25. januar 2013, Prag, Češka Republika, u organizaciji fondacije LUMOS. Dva predstavnika Centra za prava deteta i jedno dete učestvovali su u radionici.
- Konsultativna radionica u vezi sa priručnikom/instrumentom za praćenje poštovanja prava deteta u obrazovnom okruženju, 30. januar 2013, Beograd, u organizaciji Save the Children. Predstavnik Centra i dvoje dece članova dečje/omladinske grupe DX učestvovali su u radionici.

Februar 2013. godine.

- Sastanak radne grupe za deo koji se odnosi na decu u izradi Strategije za borbu protiv diskriminacije, 1. februar 2013, Beograd, u organizaciji Kancelarije za ljudska i manjinska prava Republike Srbije. Dve predstavnice Centra za prava deteta učestvovala su na ovom sastanku radne grupe.
- Konferencija ovodom otvaranja PRECEDE programa „Partnerstvo za pomirenje kroz predškolsko vaspitanje i obrazovanje i razvoj u Evropi“, 1. februar 2013, Beograd, u organizaciji PRECEDE partnerskih organizacija iz Srbije, Severne Irske/GB, Makedonije, Kosova i Albanije. Predstavnica Centra za prava deteta učestvovala je na Konferenciji.
- Tribina “Pristup pravdi (Pravda za sve)”, 4. februar 2013, Beograd, u organizaciji Komiteta za ljudska prava – YUCOM i SeCons – Grupe za razvojnu inicijativu. Predstavnica Centra za prava deteta učestvovala je na tribini.

- Koordinacioni sastanak "Sprečavanje institucionalizacije dece ispod tri godine i razvoj preventivnih usluga za porodice u riziku", 5. februar 2013, Beograd, u organizaciji Zavoda za socijalnu zaštitu. Dve predstavnice Centra za prava deteta učestvovala su na sastanku.
- Sednica/okrugli sto Odbora za ljudska i manjinska prava i rodnu ravnopravnost Narodne skupštine u vezi sa Izveštajem Republike Srbije pred Savetom UN za ljudska prava, u okviru procesa Univerzalnog periodičnog pregleda ljudskih prava u Republici Srbiji, 13. februar 2013, Beograd, u organizaciji Odbora, Ujedinjenih nacija i OEBS-a. Dve predstavnice Centra za prava deteta učestvovala su na ovoj sednici/okruglom stolu.
- Radionica "Kako osvanuti u medijima", 22. februar 2013, Beograd, u organizaciji TACSO i SIPU International. Predstavnic Centra za prava deteta učestvovala je na radionici.

Mart 2013. godine.

- Sastanak u vezi sa oblašću antidiskriminacije, naročito za pitanja primene normativnog okvira sa posebnim naglaskom na prava deteta i žena, 6. mart 2013, Beograd, u organizaciji Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji. Dve predstavnice Centra za prava deteta učestvovala su na sastanku i tom prilikom predstavile dokument "Pravosuđe po meri deteta u Republici Srbiji".
- Međunarodna konferencija "Savremeni psiho-socijalni izazovi u borbi protiv trgovine ljudima – trgovina ljudima i psihoterapija", 15. mart 2013, Beograd, organizator ASTRA – Anti-trafficking Action. Predstavnic Centra učestvovala je na konferenciji.
- Sastanak koordinacionog odbora Mreže organizacija za decu Srbije – MODS, 19. mart 2013, Beograd, u organizaciji MODS-a. Predstavnic Centra je članica koordinacionog odbora i učestvovala je na sastanku.
- Predstavljanje rezultata istraživanja "Deca u pokretu – Položaj i programi podrške i zaštite dece u pokretu u Republici Srbiji" u okviru projekta "Reforma sistema socijalne zaštite po meri deteta", 21. mart 2013, Beograd, u organizaciji NVO Atina, Grupe 484, Evropske komisije, Fonda za otvoreno društvo, Save the Children Norway. Dve predstavnice Centra prisustvovala su prezentaciji.
- Trening "Pravo na obrazovanje u Republici Srbiji", 21-22. mart 2013, Beograd, u organizaciji Beogradskog centra za ljudska prava, Balkan Trust for Democracy, Kancelarije za mlade Gradske uprave grada Beograda, Gradske agencije za evropske integracije i saradnju sa udruženjima. Predstavnic Centra održala je predavanje o radu Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji.
- Sastanak radne grupe za deo koji se odnosi na decu u izradi Strategije za borbu protiv diskriminacije, 25. mart 2013, Beograd, u organizaciji Kancelarije za ljudska i manjinska prava Republike Srbije. Kao članica radne grupe, predstavnic Centra za prava deteta učestvovala je na sastanku.
- Prezentacija istraživanja "Vrednosti i kulturni aktivizam maturanata Srbije", 25. mart 2013, Beograd, u organizaciji Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka. Predstavnic Centra prisustvovala je prezentaciji i izložio je poređenje sa rezultatima istraživanja stavova dece i mladih koja su sprovedena u okviru programa Centra za prava deteta.
- Prezentacija aktivnosti u okviru projekta "Jačanje struktura za osnaživanje i participaciju mladih u Srbiji", 28. mart 2013, Beograd, u organizaciji GIZ – Nemačke organizacije za internacionalnu saradnju. Predstavnic Centra prisustvovala je prezentaciji.
- Konferencija povodom prve verzije Strategije za borbu protiv diskriminacije, 29. mart 2013, Beograd, u organizaciji Kancelarije za ljudska i manjinska prava Republike Srbije. Kao članica radne grupe, predstavnic Centra za prava deteta učestvovala je na Konferenciji.

April 2013. godine

- Kancelarija za ljudska i manjinska prava organizovala je 5. aprila konferenciju "Perspektive antidiskriminatorne politike u Srbiji". Konferencija je bila održana u Palati Srbije. Povod održavanja konferencije je predstavljanje Nacrta strategije borbe protiv diskriminacije ali je i prilika za razmenu mišljenja i stavova o ulozi državnih institucija, nezavisnih institucija za zaštitu ljudskih prava i organizacija civilnog društva, kao i drugih zainteresovanih strana u

razvoju i uspešnoj implementaciji antidiskriminatornih politika u republici Srbiji. U programu konferencije učestvovala je ispred Centra za prava deteta Marija Petrović, prezentujući pregled mera kao rukovodilac radne grupe koja se bavila pitanjima dece kao osetljive društvene grupe.

- 9. april 2013, Kancelarija za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, održan sastanak sa predstavnicima Kancelarije (Gordana Mohorović i Snežana Trkulja), s ciljem predaje publikacije “Izveštaja dece i mladih” i lobiranja da dečiji izveštaj ili njegove preporuke budu sastavni deo državnog izveštaja, kao i informisanja o napretku na izradi državnog izveštaja. Sastanku je prisustvovala Milena Golić.
- Povodom konkursa za podršku organizacijama civilnog društva, koji je raspisala Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji održan je informativni sastanak 9. aprila u Palati Srbije. Sastanku je ispred centra za prava deteta prisustvovala Milena Golić.
- Odbor za prava deteta organizovao je 9. aprila Drugo javno slušanje u Maloj sali Doma narodne skupštine. Tema javnog slušanja bila je “Ulaganje u obrazovanje u ranom detinjstvu”. Prisustvovala su Ivana Stevanović i Marija Petrović.
- Poverenik za zaštitu ravnopravnosti organizovao je 9. aprila u Maloj sali Narodne skupštine Republike Srbije sastanak. Tema sastanka bili su izazovi i planovi u sprovođenju situacionog testiranja diskriminacije. Sastanku je ispred Centra za prava deteta prisustvovala Slađana Mitrović.
- GRETA, evaluacija implementacije *Akcije protiv trgovine ljudima* Saveta Evrope u Srbiji, od 15-19 aprila. GRETA delegacija: Jan Van Dijk, Katerina Levchenko, Petya Nestorova, David Dolidze. Sastanak sa NVO 15. aprila u kancelarijama Saveta Evrope u Beogradu. Sastanku su prisustvovala Ivana Stevanović, Milena Golić i Tanja Bogićević.
- 10. aprila 2013. u prostorijama Delegacije Evropske unije u Srbiji održan je konsultativni sastanak. Sastanak je obrađivao političke kriterijume, pravo i pitanja o unutrašnjim poslovima. Prisustvovala je Marija Petrović.

Maj 2013. godine

- Sastanak tematske grupe MODS-a “Deca i porodica” održan je 29. maja u prostorijama Instituta za održive zajednice – ISC. Sastanku je ispred Centra za prava deteta prisustvovala Milena Banić.
- Konferencija “Deca u pokretu u Republici Srbiji: položaj, podrška i programi zaštite za decu u pokretu” održana je 31. maja u hotelu Metropol Palas. Konferenciju je organizovala Grupa 484 u partnerstvu sa NVO Atina i Save the Children u okviru projekta pod nazivom *Reforma sistema socijalne zaštite po meri deteta* (SCORE), koji je finansijski podržan od strane Evropske unije, Fonda za otvoreno društvo Srbija i Redd Barna (Save the Children Norway). Opšti cilj konferencije je da se identifikuju efikasni modeli usluga za podršku i zaštitu dece u pokretu u Republici Srbiji. Sastanku su prisustvovala Ivana Stevanović i Milena Golić.
- Predsednica Centra dr Ivana Srevaović učestvovala je na III kongresu Društva za dečju i adolescentnu psihijatriju i srodne struke Srbije pod nazivom *Mentalno zdravlje dece i mladih (susret teorije i prakse)*, održanoj od 23. do 26. maja 2013. godine na Zlatiboru. Predsednica Centra je na skupu predstavila rad pod nazivom “Neophodnost izričite zabrane telesnog kažnjavanja deteta kao „mere disciplinovanja””. U prezentaciji je posebno ukazala da je svako telesno kažnjavanje dece nasilje i u tom smislu iznela mišljenje da eksplicitna zakonska zabrana svakog telesnog kažnjavanja dece, podrazumevajući pod tim i telesno kažnjavanje dece kao mere disciplinovanja u porodici, predstavlja neophodnost, kao prvi važan korak, u dugom procesu menjanja svesti naučne, stručne i šire javnosti. Inače, u okviru “Univerzalnog periodičnog pregled za Srbiju”, kao i na osnovu identifikovanih prioriternih oblasti navedeno je i preporučeno, a Srbija je ovu preporuku i prihvatila.

Jun 2013. godine

- Sastanak sa predstavnicima civilnog društva povodom predsedavanja Republike Srbije OEBS 2015. godine održan je 10. juna u prostorijama Ministarstva spoljnih poslova. Cilj sastanka je

- razmena mišljenja o modalitetima saradnje tokom priprema i samog predsedavanja Organizacijom. Sastanku je prisustvovala u ime Centra za prava deteta Milena Golić.
- Info sesija i predstavljanje novog kruga podrške za organizacije civilnog društva u Srbiji u okviru programa “Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava” održana je 12. Juna u prostorijama Medija centra. Sastanku je ispred Centra za prava deteta prisustvovala Milena Golić.
 - Sastanak tematske grupe “Obrazovanje i participacija dece” održan je 12. juna u prostorijama UNICEF-a. Sastanku je u ime Centra za prava deteta prisustvovao Aleksandar Gubaš.
 - Sastanak redovne godišnje pedijatrijske škole održan je 13. juna. Tema sastanka bila je *Pristanak i poverljivost deteta*. Sastanku je ispred Centra za prava deteta prisustvovala Marija Petrović.
 - Panel diskusija “Različiti pristupi za promociju prava diskriminiranih grupa u Srbiji”, održana 29. juna 2013. godine u organizaciji GIZ – Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju, projekat „Jačanje struktura za osnaživanje i participaciju mladih u Srbiji“ i Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije. Diskusija je održana s ciljem da se utvrdi koliko je država Srbija kao zajednica napredovala u pogledu prihvatanja i socijalnog uključivanja pripadnika i pripadnica marginalizovanih grupa u sve društvene sfere.
 - Centar za prava deteta učestvovao je 29. juna 2013. godine u akciji "Sport pomera granice" koju je organizovao GIZ – Nemačka organizacija za internacionalnu saradnju – projekat "Jačanje struktura za osnaživanje i participaciju mladih u Srbiji". Akcija se odigrala na Beogradskoj tvrđavi (Kalemegdan). U okviru akcije Centar za prava deteta je imao štand putem koga je predstavio aktivnosti i ciljeve organizacije. Takođe, Centar je upoznao prisutne sa svojom izdavačkom delatnošću i podelio prisutnima neke od svojih publikacija. U predstavljanju su učestvovali i članovi Dečjeg informativno kulturnog servisa DX grupe aktivne u okviru Centra za prava deteta, koji su takođe predstavili svoj rad, izveštaje i rezultate istraživanja koje su sproveli.

Jul 2013. godine

- Dana 5. jula 2013. godine Vlada Republike Srbije, Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom i Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije organizovali su konferenciju pod nazivom “ Uvod u proces pregovora o pristupanju Evropskoj uniji – pregovaračka poglavlja 23,24”. Pregovaračka poglavlja 23 i 24 odnose se na oblasti pravosuđa i osnovnih ljudskih prava, kao i na pravdu, slobodu i bezbednost. Konferenciji je prisustvovala predstavnik Centra za prava deteta.
- Dvoje članova omladinskih grupa DX i Klub za zdrave promene su, kao predstavnici dece Srbije, učestvovali na međunarodnoj konferenciji “Making children’s participation work”, koju je u švajcarskom mestu Caux u periodu 24-30. jul 2013. godine organizovala organizacija Initiatives of Change uz podršku The Child to Child Trust. Ova petodnevna konferencija je okupila predstavnike dece i mladih i odraslih koji rade sa decom sa ciljem da nauče, istraže i podeli svoja iskustva iz oblasti participacije dece i mladih.

Avgust 2013. godine

- Predstavnik Centra za prava deteta učestvovala je tokom jula u nizu sastanaka sa narodnim poslanicima s ciljem amandmandiranja Predloga Zakona o prekršajima u delovima koji se tiču maloletnika kao učinilaca prekršaja, odnosno maloletnih lica kao svedoka. Primena novog Zakona o prekršajima otpočeće 1. marta 2014. godine. Tokom avgusta predstavnik Centra radila je i na izradi materijala/paketa obuke - u delu koji se odnosi na zaštitu prava maloletnika u prekršajnom postupku, za trening sudija za prekršaje koji će u organizaciji Pravosudne akademije i uz podršku USAID-a započeti krajem oktobra 2013. godine.

Septembar 2013. godine

- Predstavnik Centra za prava deteta je u periodu od 4. do 6. septembra učestvovala na konferenciji Black Sea Forum na kome su predstavljena iskustva i druge prakse regionalne saradnje. Drugog dana konferencije održan je celodnevni panel o uspostavljanju mehanizama

regionalne saradnje za zaštitu dece koji je facilitiran od strane Child Pact-a – Koalicije za zaštitu dece koju čini preko 600 NGO predstavljenih kroz nacionalne mreže organizacija za prava deteta iz Albanije, Armenije, Azerbejdžana, Bugarske, Kosova, Moldavije, Gruzije, Rumunije i Srbije.

- Predstavnicu Centra za prava deteta – članicu Koordinacionog odbora Mreže organizacija za decu – MODS – učestvovala je na redovnom sastanku odbora 4. septembra 2013. godine.
- Drugi krug seminara “Dobar roditelj zlata vredi – Sprovođenje roditeljskih radionica i informativnih sesija” održan je 11. i 12. septembra 2013. godine u Jakovu. Događaj su organizovali UNICEF i Hemofarm Fondacija. Predstavnicu Centra za prava deteta održala je prezentaciju aktivnosti timova u lokalnoj zajednici za primenu Opšteg protokola o zaštiti dece od zanemarivanja i zlostavljanja.
- U periodu 12-13. septembar 2013. godine u Beogradu je održana nacionalna konferencija pod nazivom “Izgradnja sistema informisanja, savetovanja i aktivne pomoći građanima”. Nacionalna konferencija je održana u okviru projekta “Trostruko A za građane – pristup informacijama, savetima i aktivnoj pomoći – Triple A”, sa ciljem da kroz prezentaciju iskustava i izazova u oblasti informisanja, savetovanja i aktivne pomoći i prateću diskusiju učesnici identifikuju moguća rešenja javnih politika u pomenutim oblastima, kako bi se unapredilo ostvarivanje i zaštita prava građana u Srbiji. Dve predstavnice CPD-a prisustvoale su konferenciji, od kojih je jedna održala prezentaciju iskustava pravne klinike u pružanju besplatne pravne pomoći.
- Dana 16. septembra 2013. godine predstavnicu Centra za prava deteta prisustvoval je Prezentaciji godišnjeg izveštaja o radu Kancelarije za ljudska i manjinska prava, održanoj u Palati Srbija.
- U organizaciji Ministarstva pravde i državne uprave Republike Srbije i organizacije USAID, 16. septembra 2013. godine održana je Javna rasprava o Radnoj verziji Zakona o posredovanju u rešavanju sporova. Predstavnicu Centra za prava deteta učestvovala je u javnoj raspravi.
- Dana 24. septembra 2013. godine Ministarstvo zdravlja Republike Srbije organizovalo je jednodnevni seminar sa međunarodnim učešćem “Zaštita prava pacijenata”. Predstavnice Centra za prava deteta su održale prezentaciju na temu ostvarivanja prava ranjivih grupa u sistemu zdravstvene zaštite.

Oktober 2013. godine

- „Obeležavanje Svetskog dana borbe protiv siromaštva, s posebnim osvrtom na položaj dece i samohranih roditelja“, Zajednička sednica Odbora za prava deteta i Odbora za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost i smanjenje siromaštva, 17. oktobar 2013. godine, Beograd, organizovao Odbor za prava deteta Narodne skupštine Republike Srbije. Predstavnicu Centra za prava deteta održala je prezentaciju u stanju prava deteta u Srbiji.
- „Postupanje s maloletnicima u prekršajnom postupku“, Obuka za sudije prekršajnih sudova, 29. oktobar 2013. godine, Beograd, organizovala Pravosudna akademija u saradnji sa USAID Srbija. Predstavnicu Centra za prava deteta održala je autorsko predavanje na temu Zaštita prava maloletnika u prekršajnom postupku.
- Prezentacija o iskustvima primene modela “Porodične konferencije“ u Evropi, 30. oktobar 2013. godine, Beograd, organizovao Republičku zavod za socijalnu zaštitu.

Novembar 2013. godine

- „Postupanje s maloletnicima u prekršajnom postupku“, Obuka za sudije prekršajnih sudova, 22. novembar 2013. godine, Beograd, organizovala Pravosudna akademija u saradnji sa USAID Srbija. Predstavnicu Centra za prava deteta održala je autorsko predavanje na temu Zaštita prava maloletnika u prekršajnom postupku.
- Deseta godišnja konferencija mreže Eurochild “Building an Inclusive Europe”, 13-15. novembar 2013. godine, Milano. Dve predstavnice Centra za prava deteta prisustvoale i učestvovala u radu grupa sa temama neformalnog obrazovanja, prava na igru, sport, rekreaciju i kulturne aktivnosti.

- Radni sastanak Mreže organizacija za decu Srbije – MODS, 27. novembar 2013. godine, Niš, organizovao MODS.
- Konferencija “Kako sprečiti nasilje među decom”, 8. novembar 2013. godine, Beograd, organizovali Kancelarija za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, Centar za prava deteta i Savet za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima. Predstavnic Centra za prava deteta dala uvodnu reč.
- Treće javno slušanje Odbora za prava deteta Narodne skupštine Republike Srbije sa temom: “Predstavljanje posebnog izveštaja Poverenika za zaštitu ravnopravnosti i diskriminaciji dece u Srbiji”, 19. novembar 2013. godine, Beograd, organizovao Odbor za prava deteta Narodne skupštine Republike Srbije.
- Završna konferencija projekta “Zaštita dece od nasilja u jugoistočnoj Evropi”, 7-8. novembar 2013. godine, Kragujevac, organizovali UNICEF, Centar za prava deteta i Republički zavod za socijalnu zaštitu. Predstavnic Centra za prava deteta moderirala je Konferencijom.
- Regionalna konferencija “Partnerstvom protiv trgovine ljudima”, 5. novembar 2013. godine, Beograd, organizovali NVO Atina i NSHC.

Decembar 2013. godine

- Regionalna konferencija “Deca u pokretu u Jugoistočnoj Evropi”, 5. decembar 2013. godine, Beograd, organizator Save the Children.

Prilog 2 – Prisustvo Centra za prava deteta u medijima

Januar 2013. godine

- Radio Beograd I, emisija “Talasanje”. Predstavnik Centra predstavio je *Izveštaj o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih*;
- Radio Beograd II, dve predstavnic Centra za prava deteta predstavile su stanje prava deteta uopšte u Srbiji;
- Tekst *Izveštaja o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih* u celosti je objavljen na sajtu Kancelarije za ljudska i manjinska prava Republike Srbije;
- Nedeljni bilten mreže Eurochild objavio je puni tekst godišnje biltena Centra za prava deteta za 2012. godinu.

Februar 2013. godine

- Radio Beograd II, show “Ispričano – Prečutano”. Predstavnik Centra i deca članovi dečje/omladinske grupe DX predstavili su *Izveštaj o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih*.

Mart 2013. godine

- TV Studio B. Predstavnic Centra za prava deteta dala je izjavu na temu seksualnog nasilja nad decom;
- TV RTS 1. U emisiji “Da, možda, ne” predstavljeni su rezultati istraživanja koje su sproveda deca – članovi dečjih/omladinskih grupa aktivnih pri Centru za prava deteta, Otvorenom klubu iz Niša i Užičkom centru za prava deteta – a koje je poslužilo kao osnova za izradu *Izveštaja o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih*;
- Centar za prava deteta je Savetu za štampu Srbije dostavio dopis u vezi sa člancima i eksplicitnim fotografijama deteta nad kojim je izvršeno nasilje, objavljenim u novinama Blic. U saopštenju Centra se navodi da su prekršena osnovna načela etičkog novinarstva zasnovana na Kodeksu novinara Srbije, kao i član 16. Konvencije o pravima deteta.

April 2013. godine

- Krajem marta 2013. godine Centar za prava deteta je Savetu za štampu Srbije dostavio dopis u vezi sa člancima i eksplicitnim fotografijama deteta nad kojim je izvršeno nasilje, objavljenim u novinama “Blic”. U saopštenju Centra se navodi da su prekršena osnovna načela etičkog novinarstva zasnovana na Kodeksu novinara Srbije, kao i član 16. Konvencije o pravima deteta. Nakon ovog dopisa, Savet za štampu Srbije održao je sastanak na kojem je

doneta odluka je dnevnik "Blic" prekršio Kodeks novinara Srbije. Potvrdu o povređenom kodeksu dnevnik "Blic" je objavio 13. aprila 2013. godine.

- Dvobroj novina "Danas" od 21-22. aprila 2013. godine objavio je podlistak pod nazivom "Šta rade organizacije civilnog društva?" u kome je napisan i članak o aktivnostima Centra za prava deteta na projektu "Sa reči na dela" realizovanog tokom 2012 i 2013. godine uz podršku britanske fondacije Lumos.

Jun 2013. godine

- TV Studio B, Jutarnji program od 15. juna 2013, predsednica Centra za prava deteta gostovala je u emisiji i tom prilikom predstavila značaj podrške porodici u kontekstu kampanje "Prioritet za decu i trudnice".

Avgust 2013. godine

- Povodom Međunarodnog dana mladih Centar za prava deteta izdao je javno saopštenje s ciljem da podseti javnost da su mladi potencijal našeg društva, kao i da naglasi probleme s kojima se mladi susreću, posebno u oblasti sporta.
http://cpd.org.rs/home/news/_params/newsplus_news_id/3516.html
- Povodom Međunarodnog dana mladih novine "Danas" objavile su članak u kome je objavljeno i saopštenje Centra za prava deteta.
Vesti o aktivnostima Centra za prava deteta su takođe objavljene i na sledećim sajtovima:
- <http://www.sportske.net/vest/sport/pokrenut-projekat-za-zastitu-mladih-od-nasilja-u-sportu-140817.html>
- <http://vesti.krstarica.com/vesti-dana/pokrenut-projekat-za-zastitu-mladih-sportista-od-nasilja/>
- <http://glassrbije.org/%C4%8Dlanak/pokrenut-projekat-za-za%C5%A1titu-mladih-sportista-od-nasilja>
- <http://www.poslovnojutro.com/details&id=53762>

Oktober 2013. godine

- Povodom održavanja Dečje nedelje Centar za prava deteta, izdao je Saopštenje za medije s ciljem da skrene pažnju javnosti na problem nasilja nad i među decom u sportskom okruženju. - Poentiraj u sportskom duhu, www.cpd.org.rs.
- Dnevnik, 4. oktobar 2013. godine, Rubrika: bez naslova, Strana br.7, Naslov: O nasilju prema mladima u sportu – Sve od fizičkog do emocionalnog povređivanja
- Kurir, 5. oktobar 2013. godine, Rubrika: Vesti, Strana br. 11, Naslov: Centar za prava deteta – Dečja nedelja o nasilju u sportu
- www.mondo.rs, 4. oktobar 2013. godine, Naslov: Treneri često nasilni prema deci, <http://www.mondo.rs/a620728/Magazin/Porodica/Treneri-cesto-nasilni-prema-deci.html>
- www.vesti.rs, 4. oktobar 2013. godine, Naslov: Treneri često nasilni prema deci, <http://www.vesti.rs/Razno/Treneri-cesto-nasilni-prema-deci.html>
- Dnevnik 2 RTS, 17. oktobar 2013. godine, predstavnik Centra govorio je na temu prelaska dece preko državne granice.

Novembar 2013. godine

- Povodom navršavanja 24 godine od usvajanja *Konvencije o pravima deteta* u Skupštini Ujedinjenih nacija, Centar za prava deteta izdao je saopštenje za medije s ciljem da skrene pažnju javnosti na ulogu i uticaj koji roditelji imaju na uključivanje dece u sportske aktivnosti, www.cpd.org.rs,
- B92–Sport–Olimpizam–Vesti–CPD: Roditelji, decu u sport, 20. novembar 2013. godine, <http://www.b92.net/sport/olimpizam/vesti>.

Decembar 2013. godine

- Predstavnik Centra gostovao je u emisiji Maloletnici u sukobu sa zakonom RTS 2, 10. decembra 2013. godine,
- "Mesto za mene" – deca na hraniteljstvu, <http://www.mc.rs/dobrodosli.806.html>,
- "Mesto za mene" – deca na hraniteljstvu, www.danas.rs
- Politika, 28. decembar 2013. godine, "Mesto za mene" – deca na hraniteljstvu,

- Dvobroj novina Danas, 28-29. decembar 2013. godine, „Prevenција i zaštita dece od nasilja u sportu”.